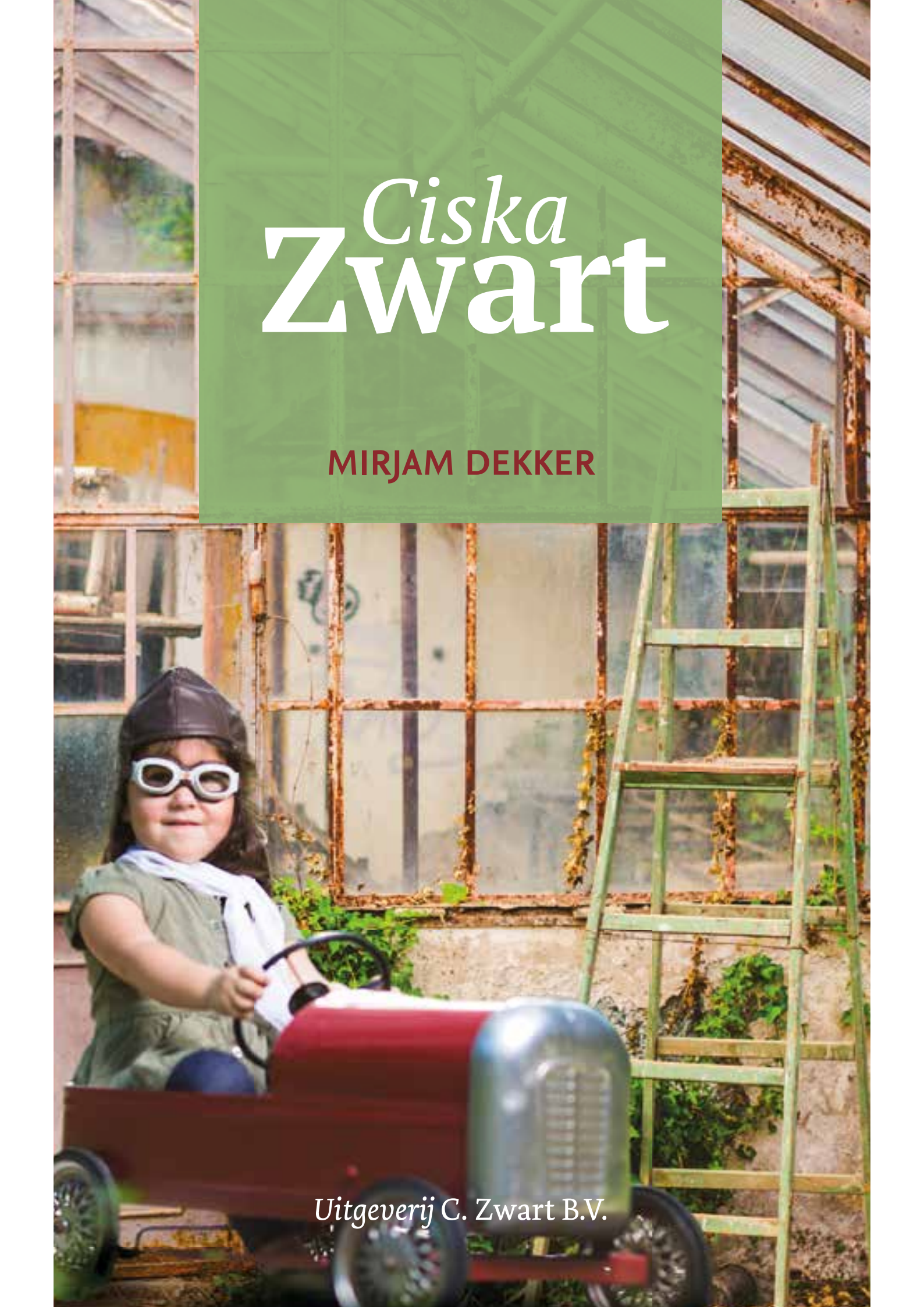

A young girl with dark hair, wearing a brown leather pilot's cap and white-rimmed goggles, is smiling and driving a red toy car. She is wearing a green short-sleeved shirt and a white scarf. The car is red with a silver front grille and black wheels. In the background, there is a large, multi-paned window frame that is heavily rusted and overgrown with green vines. A green metal ladder is leaning against the window frame to the right of the girl. The scene is set outdoors, possibly in a garden or courtyard.

Ciska **Zwart**

MIRJAM DEKKER

Uitgeverij C. Zwart B.V.

Ciska **Zwart**

MIRJAM DEKKER

Uitgeverij C. Zwart B.V.

Copyright © 2023 Mirjam Dekker

ciskazwart.nl

Uitgeverij C. Zwart B.V.

Auteur: Mirjam Dekker

Redactie: Eisso Post, Marijke Marcelis

Druk: Drukkerij Patria, Amersfoort

Ontwerp omslag, opmaak: epublicist.nl

Foto auteur: Merlijn Doomernik

Illustratie binnenwerk: Deniz Haiu

ISBN: 9789090367354

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en / of openbaar worden gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoudsopgave

Proloog	7
1978. Ciska is 7.	9
Één jaar na nu. Omgeving Düsseldorf.	44
1999. Ciska is 28.	68
1981. Ciska is 10.	117
1986. Ciska is 15.	143
2001. Ciska is 30.	169
2010. Ciska is 39.	185
2017. Ciska is 46.	197
Één jaar na nu. Düsseldorf.	218

Proloog. 1969

De vrouw pakt haar jas. Vandaag gaat zij haar zoontje begraven. Bij de kapstok, in de gang van de kleine bungalow, komt zij een man tegen. Het is haar echtgenoot. Ook hij gaat haar zoon begraven. En zijn zoon. Het is de helft van een tweeling. Het andere halve deel is een meisje, zij is 5 jaar en gezond. Ze houden hun ruggen recht, de man en die vrouw. Tegenover elkaar. De lippen stijf en de ogen terneer. Hun kleren zijn nieuw en van goeden modehuize. De grote modewinkel in het nabijgelegen dorp staat in de hele regio bekend om de uitstekende kwaliteit en service. Ook ter gelegenheid van deze dag is de vrouw goed geholpen door het uiterst vriendelijke personeel. Toch was het dit keer anders dan anders. Iedereen wist natuurlijk wel waar de vrouw nu voor kwam.

De Eerste Verkoopster, Ans, komt van achter uit de winkel op haar toe. Het valt haar zwaar, de lange tocht door de winkel langs de kledingrekken, naar de moeder van het dode kind. De rest van het winkelpersoneel ziet alles stil, met de ogen afgewend. Druk met niks en druk met dikke plakken schaamte, vanwege het grote verlies van die vrouw daar.

De vrouw weet dat. Ze voelt het. Aan alles. Alle blikken zijn op haar gericht. Ze groeit.

“Wil je in het zwart, Mien, of juist liever niet?” Ze besluit met de deur in huis te vallen. Dat zou goed vallen bij Mien, weet ze.

“Jeeh, wat goed je te zien zeg! En wat heb je een mooie rok aan!” roept Mien naar Ans.

Dát had ze niet verwacht! Een overduidelijk zwakkere stem, maar toch. Zo veel aandacht voor haar, gewoon Ans de Eerste Verkoopster, van dat mens dat zo moet lijden. Wat een sterke vrouw!

“Ja, dat is nieuwe wintercollectie wat ik aanheb. Koffie? Wil je koffie?”

Ben je hier alleen? Waar zijn je ki... je man? Ben je alleen?” Vuurrode zenuwwangen van Ans.

“De kinderen zijn op school. Jo zit daar op het bankje.” Een kort knikje in de richting van de man op het bankje.

“Koffie! Ik laat koffie brengen.” Drukke koffiegebaren van Ans, die volstrekt overbodig zijn omdat minstens drie vrouwen voordien al als één man op waren gestaan om in de pantry koffie te schenken.

“Jo! Jo, wil je koffie?” komt er stotend van de vrouw naar de man. Johan hoort zijn vrouw niet. Hij staart met zijn ogen open en zijn oren dicht.

“Oh, nu wordt hij nog doof ook!” Nog steeds de wat zwakke stem, maar reeds overstemd door een merkbare bravoure.

Een zenuwachtig, bijna brakend gelach van al het personeel.

“Die kwartel,” gaat de vrouw zitten met haar koekje.

“Nou ja, geeft niets.” Matig wel nu, want gewaarschuwd door de stilte van allen.

“Ik wil die rok ook, die nieuwe collectie. Mag ik een rok aanpassen, vinden jullie dat erg? Ik ben toch niet lastig?”

Hoofdstuk 1. 1978

Een lange dijk, met een smalle weg ervoor. Die dam voert de reiziger als een gids door het tuindersdorp, dwars door het polderlandschap. Hier en daar kun je de gids even loslaten en zelf een kijkje nemen bij de huizen aan de dijk. Kijk daar, hier, het houten piephuisje van Immerhuis. Het ligt daar net zo verlaten en afgekeerd als de bewoners zelf. Maar natuurlijk horen zij er niet bij, bij de krachtpatsers van het dorp met hun grote smoelen. Bij Immerhuis staan de brillen altijd scheef op het hoofd van de ziekenfondsarmoe. Geen auto op de oprit. En waar is die oprit dan, is dat die schamele brug daar, met die rotte planken?

Als je je hoofd wat heft en goed luistert hoor je ze schelden. Nee, niet die van Immerhuis, die hoor je zelden. Maar de patsers met de boeren-smoelen schreeuwen het: Kapot moeten ze! Dat hele gezin moet kapot, met die scheve kutbrillen. Kijk ze daar wonen in dat achterlijke kleine huisje. De boerenkoppen spugen op hun piekharen. O, zo woedend! Op de Immerhuizen. Dat ze daar maar eenvoudig doorgaan met wonen en leven, ze zouden zich de ogen uit hun kop moeten schamen. Gewoon een beetje rondfietsen op een barrel in kleding van een kwartje en een dubbeltje, doe je rotkop toch naar beneden en buig!

De reiziger kijkt weg en gaat weer door op de weg, smal aangelegd tegen de dijk. Die dam, dat is geen waterkering, maar een hoge aarden wal als verdedigingslinie tegen de boze vijand die uiteindelijk nooit heeft aangevallen. O, die linie kon de vijand heus wel breken, hij was gewoon de moeite van het aanvallen niet waard.

De weg gaat langs Van Vliet, langs De Groot. De boeren en de tuinders met hun glimmende luxe wagens. Hé, pak je de trekker, of neem je de luxe? Pak je je wijf, of pak je dat schaap? Dat wil toch zeker altijd? Hijgend die poten in de hoge laarzen drukkend, je broek uit en maar gaan.

Eroverheen. En over de dijk gaan we verder, voorbij Bartelsman en dat gezin van Broekhuizen. Dan komen we bij Broersma. Op het erf ligt zijn grind als altijd strak geharkt en haar ramen zijn immer blinkend gelapt. Een Mercedes, zijn oudste zoon een Mercedes en voor zijn vrouw een Ford. Een kleintje, voor de boodschappen en de kinderen en de rest. Soms mag zij ook in de Mercedes. Als dat maar goed gaat! Hun vloot wordt elke zaterdag goed gewassen, de vrachtwagen hoort daarbij.

Het reglement van de kliek ligt gespannen over het dorp en de kwekerijen: zo doen wij dat hier. Het voelt als krimpfolie, bewegingsruimte is er niet, maar het blinkt mooi en het bederf is van buitenaf niet te ruiken.

Maar wie ontsnapt daar aan de trom van het collectief? Het is de vrouw van hem daar, Dirk Brood, de bakker. Hij noch de dorpingen weten zijn echte naam nog. Weet zij het nog? Dagelijks bakt hij het brood in zijn kleine bakkerij. Dirk Brood, dat volstaat. Zijn vrouw helpt hem mee. Soms niet, dan heeft zij pianoles. De toetsen zijn zwart en wit, haar leraar bruin. Zij geniet, van de muziek zo samen en van de aandacht in de donkere ogen. Ze groeit en bloeit achter de toetsen en vaart met hem mee, helemaal tot in zijn bed. Maar zijn kleur! Wat doet dat hier? Het dorp kijkt en lacht en mag alles doen want hij is zot van zwart! Loeren en schelden. De ruit van Dirk zijn etalage moet er aan. Zijn vrouw verdwijnt en Dirk keert terug, al is hij hier nooit weggeweest. Hij is gewoon terug bij de kliek en bakt voortaan zijn brood alleen. De klanten zijn er nog, maar niemand heeft nog plezier aan het bestellen van het bruinbrood bij Dirk.

Door, van het brood naar het beleg met de boter, kaas en eieren. Hengel, hengel, knikhengel. Het klinkt als een kinderliedje. Maar pas op hoor, hij mag het niet weten, het is een naamgeheimpje in ons vuistje. Voor de melkboer. We lachen er stiekempjes om. Hengel, hengel, knikhengel, verkoop je nog je kaas en je melk aan elk?
“Anders nog iets?”

“Twee ons jonge kaas.”

“Anders nog iets?”

Kijk, daar gaat zijn hoofd alweer op en neer!

Zo eindigt de reiziger zijn weg bij de laatste huizen aan de dijk. Aan een erf met overblijfselen van een oud landgoed met kastanjabomen, tuinderijen en sierborders. Bijna alles voorgoed verdwenen, maar de grote siervijver, de oprijlaan met hoge peppels en het sierhek resteren. Loop de laan maar in en zie rechts de kleine bungalow van Ciska Zwart en haar zussen. Daarnaast de woning van oom Wilbert Zwart met zijn gezin, Ciska's nichten en neefje. Opa en oma Zwart daar weer naast, in de oude garage. Helemaal links de boerderij van het gezin van Van Manen. Alsof die grote boerenwoning dat zootje familie daar op die ene en zelfde werft, drie generaties op elkaar, van bovenaf beschouwt.

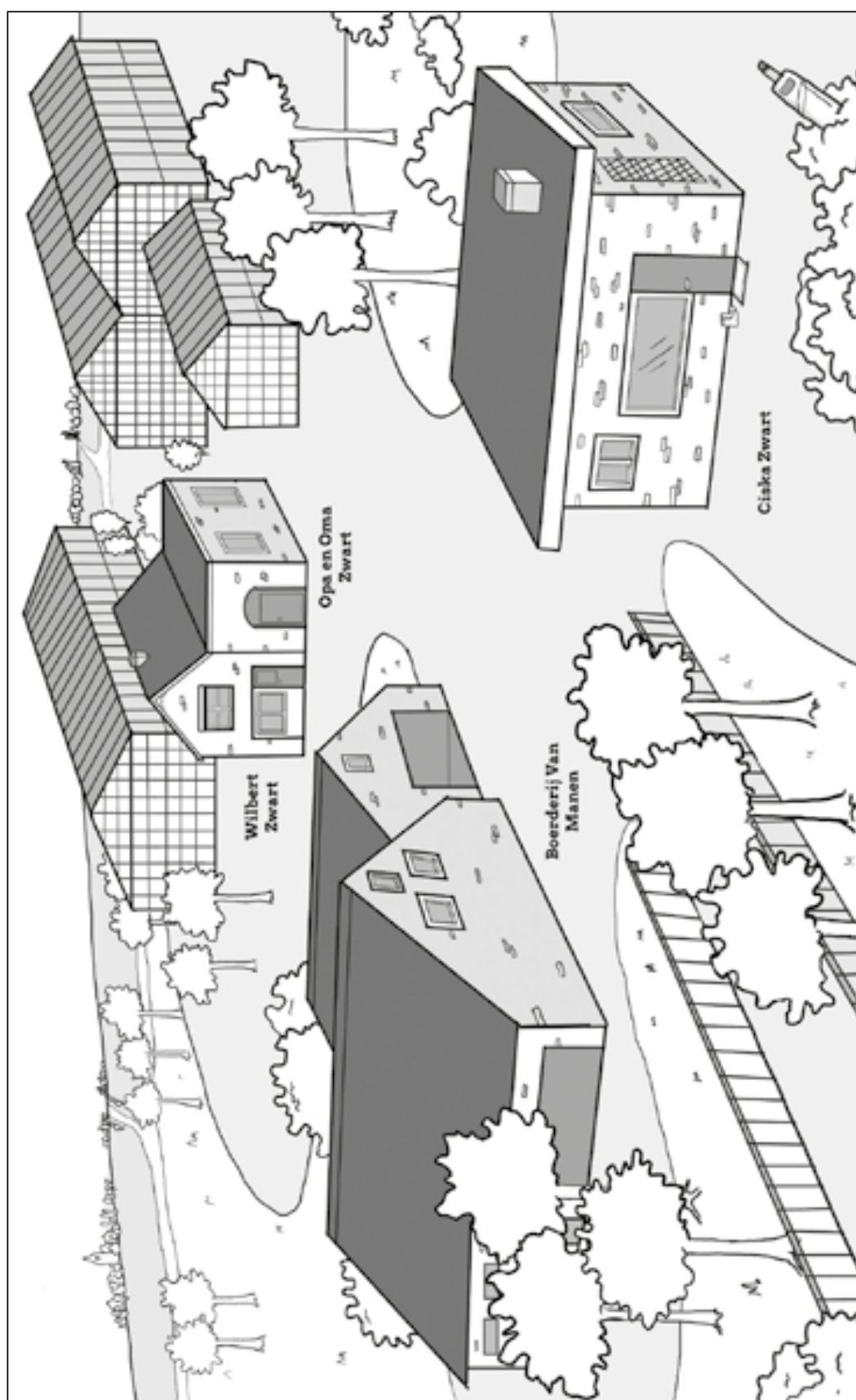
Het erf wordt omlijst door het witte glas van twee kleine kwekerijen. Een van Ciska's vader, de ander van haar oom Wilbert.

“Waar is papa?”

Ze heeft het gezegd! Het hoge woord. Het hing hoog in haar keel, maar bleef daar haken achter Piet Snot. De woorden konden er niet uit komen. Daarom stond ze daar maar gewoon een beetje. Ze stond niet helemaal, want ze stond daar maar een beetje. Voor Piet Snot. Haar schouders voelen aan de druk van bovenaf dat haar moeder een enorme hekel heeft aan haar Piet Snot. Met de lippen stijf opeen geklemd buldert moeders hoge stijve rug het Ciska toe:

“Doe normaal en ga godverdomme wat doen en sta daar niet zo idioot stom! Doe normaal!”

Haar moeder beent van Ciska weg naar de keuken. Zij kan die dochter niet langer aanzien. De keuken biedt haar een vluchtweg. Van achter het aanrecht nu, kraakt er een getergde stem naar Ciska: “Op bed.”

Cis weet wat 'op bed' betekent. Want als de hoge rechte rug haar niet aankijkt kan ze weer ademen en werkt haar hoofd weer. Het is haar niet verteld, maar zwijgend aangeleerd. Zo leer je het snelst: dresser, niet praten.

'Op bed' betekende toen Ciska nog maar klein was: ziek. Papa was vaak ziek, zomaar ineens. Nu, op haar zevende, weet ze dat ze de geluidloze woorden van haar moeder verkeerd heeft vertaald. Op bed betekent niet echt ziek, maar dat papa niet naar mama luistert en doet wat hij zelf wil. De hele dag op bed liggen. Dat hij niet naar de kwekerij gaat en er dan ineens vandoor is. Op de vlucht. Soms vlucht hij zelfs op de fiets en hij fietst anders nooit. Echt nooit, dus Ciska vindt het een rare situatie, dat van die fiets. De fiets is prachtig blauw, met dunne bandjes en tien versnellingen. Haar vader zegt dat hij heel licht rijdt en dat hij Frans is. Zelf zou Ciska er veel vaker op fietsen, hij is echt mooi. Wanneer haar vader weer eens op de vlucht slaat, en haar ene zus maar net tijdig ontdekt dat hij ontsnapt is, fietst zij achter hun vader aan om hem terug te halen. Die ander, de oudste van hen drieën, doet niks. Maide dus wel, zij heeft een roze fiets. De roze fiets wil de blauwe terughalen. Ciska ziet hen gaan, op de smalle weg voor de dijk, blauw voor roze. Maide is al veertien en haar benen trappen zo hard ze kunnen werken voor hun moeder, maar Ciska weet dat de roze fiets geen versnellingen heeft. Misschien dat hun moeder daarom beter een andere roze fiets voor Maide kan kopen. Een fiets met wel vijftien versnellingen, zodat ze haar terughaaltochten echt goed kan doen.

Ciska heeft in haar leven goed opgelet, overal in het dorp en bij familie, en zij weet het zeker: Moeders kopen geen fietsen, dat doen vaders. Daarom wil Ciska later ook nooit de moeder worden. Zij wil een Ferrari 308 GTS. Of een GTB, daar is ze nog niet helemaal over uit. Maar dat zij later ver weg rijdt, echt ver weg, dat staat vast.

De blauwe BMW 520i stopt in de bocht. Haar oom Wilbert. Staat ze daar al lang te staan? Misschien. Weggelopen van de boze rug uit de keuken, door de achterdeur trappetje af. Tussen het witte glas van